

ΕΠΙΤΕΙΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

14 Ιουλίου 1789: Liberté - Égalité – Fraternité

Βασίλειος Α. Κωνσταντινόπουλος

Η άλωση της Βαστίλης, στις 14 Ιουλίου 1789 αποτελεί ορόσημο κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, του σημαντικότερου κοινωνικοπολιτικού γεγονότος του 18^{ου} αιώνα που επαναπροσδιόρισε τις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στον λαό και την άρχουσα τάξη. Όσο και αν οι αναθεωρητικές απόψεις του 20^{ου} αιώνα προσπάθησαν να απομειώσουν την αξία της κοινωνικής αυτής επανάστασης, παραμένει σημείο αναφοράς στην ευρωπαϊκή και όχι μόνο ήπειρο, με τις κοινωνικές αλλαγές που επέφερε και που ήταν απότοκο του Διαφωτισμού.

Ως γεγονός η άλωση της Βαστίλης είχε συμβολικό χαρακτήρα, γιατί οι βασιλικές φυλακές που ήταν τόπος βασανιστηρίων των αντιφρονούντων, έπρεπε να καταλυθούν ως μισητό αντιλαϊκό και αντιπροοδευτικό έμβλημα. Την ημέρα όμως της άλωσης βρίσκονταν κρατούμενοι μόνο 7 πολίτες, ενώ το πλήθος των 7.000 περίπου ανθρώπων που επιτέθηκε στο φρούριο-φυλακή εξόντωσε την φρουρά και αποκεφάλισε τον διοικητή της. Αυτοί ήταν τα πρώτα θύματα από τα συνολικά 100 εκείνης της ημέρας, παρά το γεγονός ότι η Επανάσταση ήταν αναίμακτη.

Το αποτέλεσμα της επαναστατικής αυτής δράσης ήταν ότι ο βασιλιάς Λουδοβίκος 16^{ος} αναγνώρισε επίσημα την παρουσία αντιπροσωπείας πολιτών στο Δημαρχείο, ενώ στις 17 Ιουλίου πρόσθεσε στο βασιλικό καπέλο μια κονκάρδα με μπλε-κόκκινο και άσπρο χρώμα, που συμβόλιζε το τρίπτυχο Ελευθερία – Ισότητα – Αδελφoσύνη και που αποτυπώθηκε στη γαλλική σημαία.

Απόρροια της κατάλυσης των φυλακών της Βαστίλης, που έλαβε μεγάλη δημοσιότητα στον Τύπο τότε, ήταν η **Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη** που η Εθνοσυνέλευση επικύρωσε με πρόταση του Λαφαγιέτ στις 26 Αυγούστου 1789.

Η Διακήρυξη, εμπνευσμένη από το πνεύμα του Διαφωτισμού αποτελείται από 17 άρθρα, από τα οποία παραθέτουμε τα κυριότερα.

Παράγραφος 1: Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται και παραμένουν ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Οι κοινωνικές διακρίσεις μόνο στο κοινό συμφέρον μπορούν να βασίζονται.

Παράγραφος 2: Σκοπός κάθε πολιτικής οργάνωσης είναι η διαφύλαξη των φυσικών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία, η ιδιοκτησία, η ασφάλεια και η αντίσταση στην καταπίεση.

Παράγραφος 3: Πηγή κάθε εξουσίας είναι αποκλειστικά το έθνος. Κανένα σώμα, κανένα άτομο, δεν μπορεί να ασκήσει εξουσία που δεν απορρέει από το έθνος.

Παράγραφος 4: Ελευθερία σημαίνει το να μπορεί να πράττει το κάθε άτομο οτιδήποτε δεν βλάπτει ένα άλλο άτομο. Έτσι η άσκηση των φυσικών δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου θέτει σαν όριο το σημείο εκείνο, από το οποίο αρχίζει η άσκηση των ίδιων δικαιωμάτων για το άλλο άτομο. Το όριο αυτό δεν καθορίζεται παρά μόνο από αυτόν τον νόμο.

Η άρνηση του Λουδοβίκου 16^{ου} να αποδεχθεί τη Διακήρυξη οδήγησε μετά από ενδιάμεσες συγκρούσεις στην καρατόμηση του (21 Ιανουαρίου 1793). Η Γαλλική Επανάσταση μέσα από πολλές μεταλλαγές, η χειρότερη των οποίων ήταν περίοδος της τρομοκρατίας (terreur), κατέληξε να καταστεί μοναρχία υπό τον ιδιοφυή στρατηγό Ναπολέοντα Βοναπάρτη (1799-1815).